

SLOVENSKA VOJAKA V HUMANITARNI MISIJI ZVEZE NATO V PAKISTANU

The Slovene Army cooperated in a NATO humanitarian mission in Pakistan

Bojan Kuntarič* UDK 061.233/.235(549.1)

Poročnik Viljem Cej
(1966-2006)

Poročnik Viljem Cej je bil eden od dveh slovenskih vojakov, ki sta v okviru sil zveze Nato odšla pomagat prebivalcem Pakistana, ki jih je prizadel katastrofalni potres. Po koncu humanitarne misije so na Poveljstvu sil Slovenske vojske predlagali, da bi tudi za revijo Ujma pripravili članek o tej naravni katastrofi in vlogi naših dveh vojakov v humanitarni misiji. Tako sva se s poročnikom Viljemom Cejem 10. februarja srečala v eni izmed pisarn na Poveljstvu sil Slovenske vojske. V pogovoru mi je pripovedoval, kaj sta delala in videla naša vojaka v daljnem Pakistanu, v pokrajini Kašmir.

Na žalost pa smo konec junija izvedeli, da je poročnik Viljem Cej izgubil življenje v prometni nesreči. Kruto dejstvo, da poročnika Ceja ni več med nami, ne more zmanjšati sporočila, ki veje iz vsake njegove besede, izrečene o humanitarni misiji. Prav tako ne more zmanjšati deleža, ki ga je s svojim delom prispeval k uspešni pomoči sil zveze Nato prebivalcem Pakistana.

Uvod

Pakistan je 8. oktobra lani prizadel močan potres z močjo 7,6 stopnje po Richterjevi lestvici in je bil eden najmočnejših potresov v zadnjih 50 letih na indijski podcelini. Epicenter potresa je bil v obmejni pokrajini Kašmir, ki je že od osamosvojitve Pakistana in Indije jabolko spora med državama. Lokalno prebivalstvo, ki je sicer zelo revno in živi v nenehnem strahu pred oboroženimi incidenti na meji, je prizadela še naravna katastrofa. Ta je tamkajšnjim ljudem uničila vse, od skromnih domov, vodovodov in šol do cest, železnic, zdravstvenih domov in bolnišnic.

Mednarodna skupnost se je zelo hitro odzvala na katastrofo v Pakistanu in na prizadeta območja je začela prihajati humanitarna pomoč. Med tistimi, ki so se prvi

odzvali na pakistansko prošnjo za pomoč, je bila tudi zveza Nato. Znotraj zavezništva je prva svojo pomoč ponudila Slovenija. Tako je v sredo, 12. oktobra 2005, v večernih urah z brniškega letališča proti Islamabadu v Pakistanu odletelo letalo zveze Nato, ki je odpeljalo humanitarno pomoč v vrednosti 32 milijonov tolarjev.

V letalu je bilo 250 zložljivih postelj, 700 odevj, 10 šotorov, 815 zimskih jaken in 250 spalnih vreč.

Poveljstvo zveze Nato je za pomoč pri sodelovanju v mednarodni humanitarni operaciji zaprosilo vse članice zavezništva. Na to prošnjo za pomoč prizadetemu prebivalstvu v Pakistanu se je znova odzvala tudi Slovenija.

Vodovodov v Kašmirju skoraj ni, elektriko imajo le nekatere hiše, sanitarij ni opaziti. Perejo in umivajo se v reki. Ko so vojaki zveze Nato popravljali vodovod, so dobili vtis, da so poškodbe že stare, saj je bilo na dveh kilometrih kar 13 napak.

* Ministrstvo za obrambo, Uprava RS za zaščito in reševanje, Vojkova cesta 61, Ljubljana, bojan.kuntaric@urszr.si

Slika 1. Razdejanje, ki ga je povzročil potres 8. oktobra 2005

Figure 1. Destruction caused by the earthquake on 8 October 2005

Slika 2. Natovarjanje letala zveze Nato s slovensko pomočjo na letališču Brnik (foto: B. Kuntarič)

Figure 2. Loading a NATO aircraft with Slovene aid at Brnik airport (photo: B. Kuntarič)

Dva pripadnika SV v Kašmir

Ministrstvo za obrambo je glede na odločitev slovenske vlade ponudilo sodelovanje dveh pripadnikov Slovenske vojske. V sestavo odzivnih sil Nato (NRF) v Pakistan sta odšla štabni vodnik Samo Mihelič in poročnik Viljem Cej. Pripadnika SV sta bila razporejena v enoto za civilno-vojaško sodelovanje, ki je delovala v okviru poveljstva, ki so ga ustanovili za vodenje operacije za pomoč Pakistanu.

Kakor pravi poročnik Viljem Cej je bilo časa za pripravo zelo malo. Takoj ko so v Poveljstvu sil izvedeli za datum odhoda, so zelo hitro organizirali priprave, ki so bile nadvse dobre. Na njih sta izvedela, kam sploh odhajata, kaj se je tam zgodilo in kaj ju tam sploh čaka. Strokovne priprave niso bile dolge, saj za to ni bilo nobene potrebe.

»V Sloveniji sva imela zelo dobre priprave, na voljo sva imela tudi nekaj slikovnega gradiva in sva natančno vedela, kam greva in kaj naju tam čaka. Presenečenje za naju je bilo spoznanje, v kakšnih razmerah so ti ljudje živeli pred potresom. Posledice potresa so bile hude, vsaj na videz, to za naju ni bil nikakršen šok. Oba s podčastnikom Miheličem se že vsaj dve leti ukvarjava s civilno-vojaškimi razmerami in jih dokaj dobro poznavata,« poudarja poročnik Cej.

Pot se je začela na letališču Brnik, od koder sta s civilnim letalom odletela v München in od tam nadaljevala pot čez Dubai v Lahore v Pakistanu. Iz Lahoreja sta se s taksijem odpeljala v Islamabad, kjer sta se priključila enotam zveze

»Nikoli še nisem sodeloval v mednarodnih vojaških operacijah, zato nisem imel nobenih izkušenj. Dobro pa poznam področje civilno-vojaškega sodelovanja, ki naj bi ga opravljal v Pakistanu. S tem sem imel že kar nekaj izkušenj, saj sem to delal v okviru vojaške zdravstvene službe Slovenske vojske,« pravi poročnik Viljem Cej.

Nato. V tamkajšnjem oporišču sta prespala eno noč in zjutraj s konvojem nadaljevala do baze Nato v Argi. Vse svoje naloge sta uresničevala v bližnjem mestu Bagh, kjer je bilo središče potresa in kjer je bilo tudi največ dela za mednarodne sile.

Skupaj s Francozi

»Po prihodu v našo bazo so naju sprejeli pripadniki francoskega kontingenta,« pravi poročnik Cej. »Že takoj naslednji dan so naju peljali na ogled mesta, bolje rečeno tistega, kar je ostalo od njega. Zelo natančno so nama razložili, kaj in kje bomo delali in kaj je že narejeno. Tako sva bila že drugi dan zelo natančno poučena o najbolj bistvenih zadevah.«

Njuna naloga je bilo civilno-vojaško sodelovanje. V skupini je bilo sedem ljudi, pet Francozov in dva Slovenca, ki so skupaj opravljali operativne naloge na terenu. Poveljnik skupine, ki je skrbel za civilno-vojaško sodelovanje, in njegov namestnik sta bila Španca. Med seboj so se zelo dobro razumeli in med njimi ni prihajalo do nesporazumov. Ko so neko nalogo izpeljali oziroma so uskladili vse

Slika 3. Pomoč je prihajala z vsega sveta

Figure 3. Help came from all over the world

Slika 4. Življenje teče naprej. Mlada Pakistanka z dojenčkom, ki je prve ure svojega življenja preživel pod šotorom in v kartonski škatli

Figure 4. Life goes on. Young Pakistani girl with a baby, which spent the first hours of its life in a tent and a cardboard box.

podrobnosti, so na poveljstvu zadeve dorekli do najmanjših podrobnosti. »Presenečen sem bil, kako so naju sprejeli in v stikih s številnimi pripadniki sil zveze Nato nisem dobil niti ene same slabe izkušnje,« poudarja poročnik Viljem Cej. »Tudi častniki s činom polkovnika ali podpolkovnika so me dobro sprejeli. Naši odnosi so bili enkratni.«

Skupaj s francoskimi vojaki, z njimi sta delala v paru, to pomeni en Francoz, en Slovenec, so tvorili eno ekipo. Njihova naloga je bilo usklajevanje različnih projektov, ki so jih izvajale inženirske enote zveze Nato. Zadeve so usklajevali med enotami zveze Nato, pakistansko vojsko, pakistansko policijo, pakistanskimi civilnimi ter lokalnimi oblastmi in mednarodnimi humanitarnimi organizacijami. Ko so v poveljstvu dobili v roke nek projekt, so z njim odšli do posameznih dejavnikov, se z njimi natančno dogovorili in uskladili o poteku del. Vse tisto, kar so se dogovorili, so pozneje predstavili na svojem poveljstvu in predstavnikom inženirskih enot, ki so izvajale vsa dela. Navadno naslednji dan so inženirce peljali na delovišče, kjer so jim še enkrat podrobno razložili njihovo nalogo in nato so se lotili dela in ga tudi končali.

Na misiji je bilo približno 1000 pripadnikov iz 14 držav. Inženirske enote so bile iz Francije, Španije, Poljske, Litve in Italije, v enoti za civilno-vojaško sodelovanje so bili dva Španca, dva Slovenca in pet Francozov, sanitetno ekipo pa so sestavljali Nizozemci, Francozi, Čehi in drugi.

Konkretne teme pogovorov

Pri svojem delu niso imeli posebnih težav. Še preden jih je poveljstvo poslalo na pogovore za uresničitev neke naloge, so bile te v grobem že določene. Njihova skupina se je z vsemi vpletenimi dogovarjala o zelo konkretnih zadevah.

»Mogoče bo lažje razumljivo, če sam potek ponazorim s primerom. Naj je šlo za odstranitev ruševin šole, bolnišnice, zdravstvenega doma, ali postavitve šotorov, je bila odločitev o tem že sprejeta. Mi smo se z vsemi vpletenimi stranmi dogovorili, kje bodo začeli delati inženirski, katerih zgradb se bodo najprej lotili in kam bodo odvažali material. S pakistansko policijo smo se dogovorili o prometnem režimu v okolici delovišča. Tam so namreč prometne razmere zelo kaotične in ceste zelo ozke. S predstavniki ministrstva za zdravje, ki so bili odgovorni za zdravstvene domove in bolnišnico, smo se natančno dogovorili, kaj bodo delali inženirski. Podobno ali skoraj enako je bilo pri šolah. Konkretno dogovarjanje o konkretnih nalogah je bilo delo naše skupine. Če je imela pakistanska stran kakršen koli zadržek, smo ga upoštevali in o njem seznanili poveljstvo ter zadevo še enkrat uskladili in nalogo izpeljali drugače«, je pojasnil poročnik Viljem Cej.

Vsi pripadniki Nato so naloge na terenu opravljali brez orožja.

Delitev hrane je potekala po natančnih seznamih

Poleg tega so se ukvarjali tudi z organizacijo različnih prevozov. Tako je Mednarodna organizacija za zdravje priskrbelo zdravila in se z lokalnimi oblastmi dogovorila, kam jih dostaviti, skupina, v kateri sta bila pripadnika Slovenske vojske, pa je zagotovila prevoz oziroma helikopter. Natančno so se dogovorili, kje in kdaj bo zdravila prevzel in kam jih mora odpeljati. Glede poleta helikopterja so se morali dogovoriti s pakistansko vojsko. Poročnik Cej je bil zraven, ko je helikopter natovarjal zdravila. Organizirali so tudi prevoze hrane, ki jo je priskrbel Mednarodni program za prehrano. Organizirali so prevoz od skladišč humanitarnih organizacij do krajev razdeljevanja hrane prizadetim v potresu. Včasih so počakali, saj so hrano razdeljevali kar s tovornjakov.

Slika 5. Po potresu so imeli otroci na prizadetih območjih pouk kar pod milim nebom

Figure 5. After the earthquake, children in the affected area had lessons under the blue sky.

Slika 6. Vojaki zveze Nato med postavljanjem šotora
Figure 6. NATO soldiers setting up tents.

Zanimivo je, da so hrano delili samo predstavniki lokalnih oblasti in ne aktivisti humanitarnih organizacij. Razdeljevanje hrane je potekalo po natančnih seznamih lokalnih oblasti.

Zanimalo nas je, ali sta kje opazila slovensko pomoč. »Med pomočjo, ki sem jo videl v Pakistanu, ni bilo slovenske«, je povedal Viljam Cej. »Vendar sem bil z njo v posrednem stiku. Ko sem bil še v Sloveniji, smo urejali vse potrebno, da bi kot del slovenske pomoči poslali v Pakistan sanitetni material. Načrtovali smo, da bi midva odpeljala to pomoč na prizadeto območje, vendar se je pozneje zapletlo s prevozom in sva midva in sanitetni material potovali ločeno. Če bi bila v Pakistanu naša pomoč kje v moji bližini, bi jo gotovo videl, saj so bili vsi zavoji in kartonske škatle oblepljene z nalepkami z jasnimi oznakami, odkod prihaja pomoč.«

Slika 7. Poročnik Viljem Cej (stoji prvi z leve) in štabni vodnik Samo Mihelič (stoji skrajno desno) s skupino vojakov zveze Nato v šotoru, v katerem se je začel šolski pouk
Figure 7. Lieutenant Viljem Cej (first from left, standing) and Staff Sergeant Samo Mihelič (extreme right standing) with a group of NATO soldiers in which school lessons began.

Ljudje so potrpežljivo čakali

»Najbolj pretresljivo je bilo, ko smo prevažali hrano. Ko smo prišli na razdelilna mesta, jo je čakala množica ljudi. Spraševal sem se, kaj dela otrok, star okoli osem ali devet let, v tej množici in nosi ogromne zavoje s hrano, zakaj on nosi hrano za svojo družino. Hrana je bila namreč natančno razdeljena med družine. Vsaka družina je dobila določeno količino hrane. Sam sem skušal najti odgovore na vprašanja, ki so se mi porajala. Mogoče je v potresu izgubil očeta. Resnično je bilo pretresljivo gledati oči teh ljudi, ki so mirno, vdani v usodo, čakali, da bodo dobili hrano«, je povedal poročnik Cej.

Enote za pomoč zveze Nato so po vaseh tudi postavljale šotore za šole. Skoraj v vsaki vasi je šola, raztresene so po hribih v okolici mesta Bagh.

»Med delom v Pakistanu sem obiskal kar nekaj šol v mestu in tudi v vaseh in vse so bile poškodovane ali celo porušene, da v njih ni bil mogoč pouk, saj bi bilo to preveč nevarno«, pravi poročnik Cej. »Na dvoriščih teh šol smo postavili velike šotore, v katerih je pouk mogoč tudi pozimi. Zanimivo je, da imajo poletne in zimske šole. V višje ležečih predelih so šole pozimi zaradi vremenskih razmer zaprte.«

Ko so vojakinje zveze Nato delale v uniformi s kratkimi rokavi, so jih Pakistanci takoj opozorili, da morajo ženske nositi dolge rokave in imeti srajce zapete do vratu.

Na veliki nadmorski višini

Kakor je povedal Viljem Cej, je bila baza Nato na 900 m nadmorske višine, mesto Bagh pa je na višini 1200 m. Teren je izrazito planinski. Od vasi vodijo ceste samo še zelo strmo navzgor in v dobri uri vzpona je nadmorska

Slika 8. Španski vojaki delijo pakistanskim otrokom šolske potrebščine, ki so jih zbrali njihovi vrstniki iz Španije.
Figure 8. Spanish soldiers distribute school accessories to Pakistani children, which their peers from Spain had collected.

Slika 9. Tukaj je bila pred potresom cesta. Zdaj pa...
Figure 9. There was a road here before the earthquake. Now ....

Slika 12. Dogovor skupine Nato za civilno-vojaško sodelovanje s predstavniki lokalnih oblasti.
Figure 12. Agreement between NATO group for civilian - military cooperation and representatives of local authority.

Slika 10. Potres ni prizanesel niti skladiščem zdravil
Figure 10. The earthquake didn't even spare a medicine storehouse.

Slika 13. Table z opozorilnimi napisi za domače voznike, da se bližajo gradbišču, kjer vojaki Nato čistijo ruševine
Figure 13. Notice boards warning local drivers that they are approaching a building site where NATO soldiers are clearing ruins.

Slika 11. Šotorsko naselje čaka ljudi brez strehe nad glavo
Figure 11. A tent settlement waits for people without a roof over their heads.

Slika 14. Pripadniki inženirskih enot zveze Nato med čiščenjem ruševin
Figure 14. Members of NATO engineering units while clearing ruins.

Poleg sil zveze Nato je bilo v Pakistanu tudi veliko humanitarnih organizacij, in sicer Združeni narodi, Rdeči križ, Rdeči polmesec in druge.

višina že okoli 2500 m ali celo več. Na teh območjih so bile težave s šotori, ki so se podrli pod težo zapadlega snega. Vendar glavni razlog za njihovo podrtje ni bil izključno sneg, ampak tudi zelo slabo ogrodje šotorov.

»Šotori so bili takšni, da so nudili zaščito pred dežjem in vetrom, vendar pa niso mogli prenesti teže snega. Res pa je, da sam nisem videl šotorja, ki bi se podrl zaradi snega«, je povedal Poročnik Cej.

Poročnik Viljem Cej se je v Pakistanu počutil povsem varno. K občutku popolne varnosti je morda pripomoglo tudi to, da jih je ob vsakem odhodu iz baze spremljal pakistanski vojak, ki je poznal teren in jih vodil po varnih poteh.

Prostega časa je bilo zelo malo

Poročnik Cej je povedal, da so imeli malo prostega časa, saj so njihove dejavnosti potekale od jutra do večera. Družili so se samo med seboj, s Francozi in Španci, ki so bili v skupini za civilno-vojaško sodelovanje. Nekoliko več prostega časa so imeli za božič, silvestrovo in novo leto. Takrat so se pogovarjali in vzdušje je bilo prijetno.

»V glavnem smo se pogovarjali v angleščini, sam sem doma ob zahodni meji in sem nekaj malega govoril italijanščino. Angleško smo se pogovarjali tudi s predstavniki pakistanskih oblasti, vojske in policije. «Nekoliko sem bil presenečen, kako dobro ljudje v Pakistanu obvladajo angleščino. Res je, da je tam angleščina uradni jezik, toda glede na razmere, v katerih živijo, nisem pričakoval, da bodo govorili tako dobro. Zato zapletov zaradi jezika ni bilo«, je zatrdil Viljem Cej.

Zaključek humanitarne misije zveze Nato

Iz Slovenije sta naša vojaka odpotovala 30. novembra 2005, v domovino pa sta se vrnila 11. januarja 2006. Ob odločitvi za odhod v Pakistan ni bilo povsem jasno trajanje njune misije. Šlo je predvsem za to, da ni bilo natančno določeno, koliko nalog bosta imela in kako dolgo bodo trajale.

»Ko sva prišla v Pakistan, je bilo takoj jasno, kdaj bova od tam odpotovala. Tako zgodaj sva odšla iz Pakistana za to, ker so se 9. januarja končale vse dejavnosti Zveze Nato v Pakistanu in so se začele priprave za umik«, je povedal poročnik Cej. »Takrat sva bila tudi midva, ki sva imela samo svojo osebno opremo, skupaj s Francozi, takoj pripravljena na umik. Druge enote so imele veliko več dela z umikom, saj so imele težko mehanizacijo ter drugo opremo in je bil njihov umik počasnejši. Francozi

Slika 15. Tudi pri potresu v Pakistanu se je izkazalo, da je najboljšje prevozno sredstvo helikopter. Na posnetku je ameriški transportni helikopter vrste chinook.

Figure 15. During the earthquake in Pakistan, too, a helicopter showed itself to be the best means of transport. The picture shows an American Chinook transport helicopter.

so uredili helikopterski prevoz do Islamabada, od tam pa sva s civilnim letalom po isti poti (Dubaj, München, Brnik) odletela proti Sloveniji.

Naša naloga se je končala in četudi bi ostala v Pakistanu, ne bi imela tam več kaj početi, saj so se vse dejavnosti končale. Zato smo si tudi želeli čimprej domov.«

Prebivalci so se do vojakov zveze Nato obnašali zelo pozitivno, iskali so stike in komunikacijo z njimi, se pogovarjali in bili zelo odprti in prijazni. Vojaki so zanje naredili ogromno dobrega in čeprav so bili v vojaških uniformah in v sestavi vojaške enote, so bili z njihovo navzočnostjo zelo zadovoljni.

Slika 16. Utrinek z ulic mesta Bagh. Kljub potresu je bilo življenje na ulicah zelo živahno.

Figure 16. Street pulse in the town of Bagh. Despite the earthquake, life there was very lively.

Vtisi iz Pakistana

»Najprej je treba povedati, da je država zelo revna«, poudarja poročnik Viljem Cej. »Za nas ljudje živijo v nesprejemljivih razmerah. Vendar se mi zdi, da so zanje takšne razmere vsakdanjost. Dokler so bile vremenske razmere za bivanje relativno normalne in je tam, kjer smo bili, zapadlo le malo snega, ki je hitro skopnel, so tudi oni živeli dokaj normalno. Ko pa je zapadlo veliko snega, je bilo za tamkajšnje prebivalstvo kar hudo. Sicer so Pakistanci navajeni na takšne vremenske in življenjske razmere. Dobil sem občutek, da jih potres niti ni preveč vrgel iz njihovega vsakodnevnega življenjskega ritma. Nekako so se sprijaznili, da je potres bil, da je veliko ljudi umrlo, da je bilo uničenih veliko hiš, šol, bolnišnic in drugega, vendar so živeli naprej. Tudi ko smo se pogovarjali z njimi, sploh niso omenjali potresa, kaj se je zgodilo, kaj so izgubili... Naši pogovori z njimi so bili o vsakdanjih zadevah. Oni so zgodbo o potresu zaključili in živijo naprej.«

Zelo dragocene izkušnje

»Z mojega poklicnega in osebnega stališča je bila misija v Pakistanu izjemno dragocena izkušnja. Videl sem novo deželo in videl sem, v kakšnih razmerah tam ljudje živijo. Opravljanje naloge je v Pakistanu povsem nekaj drugega kakor pri nas. S Francozi smo bili res dobra ekipa in smo drug drugega dopolnjevali. Najini francoski sodelavci so imeli ogromno znanja in so nama na začetku veliko pomagali. Osebno mislim, da je bila najina misija res ogromna izkušnja«, je ob koncu poudaril poročnik Viljem Cej.

Opomba:

Fotografije iz Pakistana so iz arhiva Slovenske vojske.

Note:

Photographs from Pakistan are from the archive of the Slovene Army.